

Juhend väärtpaberituru seaduse §-s 188¹³ sätestatud tehingutest teavitamise kohustuse täitmiseks

1. Juhendi eesmärk

Juhendi eesmärk on selgitada väärtpaberituru seaduse ("VTS") §-s 188¹³ sätestatud tehingutest teavitamise kohustuse sisu, vormi, teavitamise kohustuse alla langevate isikute ringi ja tehingutest teavitamata jätmise õiguslikke tagajärgi.

2. Teavitamise kohustus

Eesti emitendi ja välisriigi emitendi, kes vastavalt Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta artiklis 10 sätestatule esitab Finantsinspeksioonile iga-aastaseid aruandeid ("emitent")(punkt 4), juht, tema lähedane ja emitendiga seotud juriidiline isik (punkt 5) on kohustatud emitendi aktsiatega, tuletisväärtpaberitega või selliste tuletisväärtpaberitega seotud finantsinstrumentidega (punkt 8) oma arvel (punkt 7) tehtud tehingust (punkt 6) inspeksioonile teatama (punkt 10) hiljemalt viiendal tööpäeval (punkt 11) selle tehingu sõlmimisest (punkt 9) arvates.

Isiku igast tehingust teavitatakse Finantsinspeksiooni eraldi.

3. Andmete avalikustamine

Finantsinspeksioon avalikustab oma veebilehel VTS § 188¹³ lõikes 2 sätestatud andmed.

4. Emitent

4.1. Eesti emitent

Eestis vastavasse registrisse kandmisest õigusvõime saanud juriidiline isik, kelle välja lastud väärtpaberid on kauplemiseks võetud Eesti reguleeritud väärtpaberiturule.

4.2. Välisriigi emitent

(i) Euroopa Liidu lepinguriigi emitent, kelle väärtpaberid on kauplemiseks võetud Eesti reguleeritud väärtpaberiturule ning enne kauplemiseks võtmist Eesti reguleeritud väärtpaberiturule ei olnud kohustatud täitma VTS §-s § 188¹³ sätestatuga analoogilist kohustust teises Euroopa Liidu lepinguriigis.

(ii) Emitent, kelle päritoluriigiks on kolmas, mitte Euroopa Liidus lepinguriik, kelle väärtpaberite esmakauplemisele võtmine Euroopa Liidus toimub Eesti reguleeritud väärtpaberituru kaudu ja kellel on majandusaasta aruande avalikustamise kohustus Eesti reguleeritud väärtpaberituru kaudu.

5. Juht, tema lähedane ja emitendiga seotud juriidiline isik

5.1. Juht

Emitendi juht on tema:

- (i) juhatuse liige;
- (ii) nõukogu liige;
- (iii) töötaja, kellel on regulaarne juurdepääs emitendi siseteabele ja õigus teha emitendi arengu ning äritegevuse suhtes juhtimisotsuseid.

Alapunktis (iii) kirjeldatud töötaja ametinimetused, ametikohustused ja otsustusõigused võivad erinevate emitentide osas olla erinevad. Taolise töötaja kindlaksmääramiseks tuleb hinnata, kas tal on pidev juurdepääs siseteabele ja õigus teha emitendi arengu ja/või äritegevuse suhtes emitendile täitmiseks otsuseid. Näiteks võib alapunktis (iii) kirjeldatud töötaja olla tegevjuht, tegevdirektor, müügidirektor, pearaamatupidaja, vastutusvaldkonna juht.

5.2. Juhi lähedane

Emitendi juhi lähedane on tema:

- (i) abikaasa;
- (ii) alaealine laps;
- (iii) juhiga tehingu sõlmimise kuupäeva seisuga vähemalt aasta ühist majapidamist omav isik.

Alapunktis (iii) kirjeldatud isiku puhul on oluliseks tema ühised huvid (sõltuvus) ja seotus juhi majandusliku olukorraga. Näiteks võib ühist majapidamist omavaks isikuks olla elukaaslane, õde, vend, ema, isa.

5.3. Emitendiga seotud juriidiline isik

Emitendiga seotud juriidiline isik on:

- (i) seltsing või juriidiline isik, mida juhib või kontrollib juht või juhi lähedane;
- (ii) seltsing või juriidiline isik, mille juhtimist juht või juhi lähedane oluliselt mõjutab;
- (iii) seltsing või juriidiline isik, mis on loodud juhi või juhi lähedase kasuks või huvides või mille majandushuvid on olulises ulatuses sarnased juhi või juhi lähedase majandushuvidega.

Alapunktis (i) nimetatud kontrolli tuvastamisel tuleb lähtuda VTS §-s 10 sätestatust, kusjuures kontroll võib olla otsene või kaudne.

6. Tehing

Tehing on toiming või omavahel seotud toimingute kogum, milles sisaldub kindla õigusliku tagajärje kaasatoomisele suunatud tahteavaldus. Näiteks on tehinguteks ost-müük, vahetus, laen, kinge, fondiemissioonist aktsiate saamine, vahetusvõlakirjast aktsiate saamine.

7. Oma arvel tehingu tegemine

Näiteks isik teeb tehingu oma arvel, kui isiklikult müüb enda omandis olevad aktsiad või volitab käsunduslepinguga kolmandat isikut selliseid aktsiaid müüma ning kolmas isik, kas oma nimel või käsundiandja nimel müüb aktsiad. Isik ei tee tehingut oma arvel, kui kolmanda isikuga sõlmitud käsunduslepingu alusel saadud juhtnõori kohaselt müüb kolmanda isiku aktsiad.

8. Aktsiad, tuletisväärtpaberid ja muud finantsinstrumendid

Kohustatud isikud peavad teavitama oma arvel tehtud tehingutest, mis on tehtud emitendi

- (i) aktsiaga, mis on võetud kauplemisele reguleeritud väärtpaberiturule;
- (ii) sellise aktsiaga seotud tuletisväärtpaberiga;
- (iii) sellise aktsiaga seotud muu finantsinstrumentiga.

Tuletisväärtpaberi ja finantsinstrumendi mõiste sisustatakse eelkõige lähtudes VTS §-dest 2 lg. 2 ja 188¹. Teatamiskohustus laieneb ka selliste tuletisväärtpaberite (tuletistehingute) ja muude finantsinstrumentide suhtes, millega ei kaubelda reguleeritud väärtpaberiturul, kuid mille lõppalusvaraks

olevad aktsiad on võetud kauplemisele reguleeritud väärtpapieriturule. Näiteks on finantsinstrumendiks optsioonileping omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia; vahetusvõlakiri, mis annab õiguse omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia; forwardleping omandada optsioon omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia.

9. Tehingu sõlmimine

Lepingu sõlmimise kindlakstegemiseks saab kasutada võlaõigusseaduse §-des 9 ja 10 sätestatud. Tehingu tegemise osas saab lähtuda tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-dest 67 kuni 76. Nimetatud reeglid võivad olla teised muudes jurisdiktsioonides.

10. Teavitamise viis

Finantsinspektsiooni teavitatakse tehingutest kirjalikult posti teel aadressil Sakala 4, 15303 Tallinn või telefaksile numbriga + 372 6 680 501.

11. Teavitamise aeg

Tehingust tuleb teavitada Finantsinspektsioonile viie tööpäeva jooksul selle tehingu sõlmimisest.

12. Teavitamise vorm

Tehingust Finantsinspektsiooni teavitamisel on soovitatav seda teha täites käesoleva juhendi Lisa 1 vormi "Finantsinspektsioonile VTS § 188¹³ tehingust teavitamine" ("vorm") ja täielikult täidetud ning allkirjastatud vorm esitada Finantsinspektsioonile (punkt 10).

Igast tehingust tuleb teavitada eraldi kandes ühele vormile ainult ühte tehingut puudutavad andmed. Tehinguid ei või vormil (või muul viisil teatades) esitada summeerituna, saldeerituna, esitada tehingute gruppi netomuutust, esitada mitme isiku kohta ühte teadet, jmt. Näiteks Tallinna Börsi põhinimekirja arvatud emitendi 300 aktsia (millega kaubeldakse börsil) kahe lepinguga ühel tööpäeval müümisel (ühe lepinguga müüdi 100 aktsiat, teisega 200) krediidasutusele börsiväliselt selle emitendi juhatuse liikme abikaasa poolt täidab nimetatud abikaasa või tema poolt volitatud isik (nt. müügitehingu juhatuse liikme abikaasa arvel sõlminud maakler) kaks vormi täielikult (ühes vormis kajastatakse 100 aktsia müük, teises 200 aktsia müük), allkirjastab ja saadab vormi neljandal tööpäeval müügilepingu sõlmimisest Finantsinspektsiooni telefaksile numbril 668 05 01

13. Esindamine teavitamiskohustuse täitmisel

Teavitamise kohustus lasub juhil, juhi lähedasel ja emitendiga seotud juriidilisel isikul isiklikult. Teavitamise kohustuse täitmiseks kolmanda isiku õigustamine toimub üldistel tsiviilõiguslikel esindust käsitlevatel alustel, kuid ei lõpeta ega muuda isiklikult teatamiskohustusliku isiku vastutust teavitamise kohustuse mittetäitmise või ebakohase täitmise korral.

Tehingust tuleneva esindusõiguse puhul tuleb Finantsinspektsiooni teavitamisel märkida volituse alus ja võimalusel viidata seda tõendavale dokumendile.

Seadusest tuleneva esindusõiguse puhul tuleb Finantsinspektsiooni teavitamisel märkida esindusõiguse sisu ja selle õiguslik alus. Näiteks alaealine laps, juhiga tehingu sõlmimise kuupäeva seisuga vähemalt aasta ühist majapidamist omav piiratud teovõimega isik jne.

Juriidilise isiku juhatuse või seda asendav organ loetakse juriidilise isiku seaduslikuks esindajaks ja tal lasub teavitamise kohustus. Juriidiline isik võib oma sisemiste protseduurireeglitega korraldada teavitamise kohustuse realiseerimise talle otstarbekaimal viisil.

Esindusõiguse kasutamise puhul lisab vormi täitja oma ees- ja perekonnanime vormi kinnituse osasse vastavasse lahtrisse ning kinnitab andmete õigsust allkirjaga

14. Teavitamise vormi väljad ja nende täitmine (Lisa 1)

Vorm tuleb täita loetavalt, soovitavalt trükitähtedes.

ÜLDANDMED

Väli "...nimi" – kirjutada tehingust teavitama kohustatud isiku täisnimi. Füüsilise isiku puhul ees- ja perekonnanimi; juriidilise isiku või seltsingu puhul selle (äri)nimi või seltsingulepingu sõlmimise kuupäev.

Väli "...aadress" – kirjutada tehingutest teavitama kohustatud füüsilise isiku täpne elukoht, juriidilise isiku täpne asukoht ja seltsingu puhul vähemalt ühe seltsingulase elukoht või asukoht.

Väli "...seos emitendiga" – kirjutada, kas tegu on emitendi juhiga, juhi lähedasega, emitendiga seotud juriidilise isikuga.

Väli "...teavitamiskohustuse põhjus" – kirjutada, millest tuleneb teavitamise kohustus. Juhul, kui isik ise ei ole emitendi juht viidata juhile, kelle kaudu on emitendiga seotud.

Väli "Emitendi nimi" – kirjutada ainult selle emitendi täisnimi, mille välja lastud ja reguleeritud turul kaubeldavate aktsiaga, selle aktsiaga seotud tuletisväärtpaberiga või muu finantsinstrumendiga tehingust teavitatakse. Märkida ei tule tuletisväärtpaberi või muu finantsinstrumendi emitendi nime, kui see emitent on erinev aktsia emitendist. Ka viimasel juhul tuleb märkida ainult aktsia emitendi täisnimi.

PÕHIANDMED

Väli 1 "...identifitseerimisnumber" – ISIN või muu kood, kui see on aktsiale, tuletisväärtpaberile ja muule finantsinstrumendile (tehingu objektiks olevale finantsinstrumendile) määratud, lepingu või muu taolise number.

Väli 2 "...nimetus" – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi nimi. Finantsinstrumentide liigitus on toodud VTS §-des 2 lg. 2 ja 188¹, kuid finantsinstrumendiks võib olla leping, mis ei ole võetud kauplemiseks reguleeritud väärtpaberiturule (punkt 8). Näiteks aktsia, vahetusvõlakiri, ostuoptsioon.

Väli 3 "...kirjeldus" – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi kirjeldus, abiks instrumendi kirjeldamisel, kui pole tegemist tavalise emiteeritud instrumendiga, vaid tuletisväärtpaberi või muu finantsinstrumendiga. Näiteks teisel väljal "ostuoptsioon" märkimisel tuleb kolmandal väljal kirjeldada ostuoptsiooni alusvara ja vajadusel muid tingimusi.

Väli 4 "...kogus" – olemasolu korral tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi kogus arvuliselt. Antud väljal peab ilmnema, mitut emitendi aktsiat tehing puudutab. Näiteks aktsia müümisel tuleb neljandal väljal märkida, mitu aktsiat müüakse; ostuoptsiooni puhul tuleb võimalusel märkida, mitut emitendi aktsiat optsioon puudutab või optsiooni väärtpaberina käsitlemisel, mitme optsiooniga on tegu ning võimalusel mitut emitendi aktsiat optsioon puudutab.

Väli 5 "...hind" – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi hind. Hind esitada tehingu valuutas.

Väli 6 "...tehingu olemus" – kirjeldada tehingu olemust (ost/müük/muu tehing). "Muu tehing" kirjeldamise korral lisada tehingu lühikirjeldus.

Väli 7 "...kuupäev" – tehingu sõlmimise kuupäev (kuupäeva formaat pp.kk.aaaa, kus p=päev, k=kuu, a=aasta)

Väli 8 "...aeg" – tehingu sõlmimise aeg (formaat tt:mm, kus t=tund, m=minut)

Väli 9 "...turg" – olemasolul tehingu sõlmimise turu nimetus, kui tehing sõlmiti väärtpaberiturul (näiteks Tallinna Börs). Turuvälise tehingu tegemisel märkida "turuväline tehing" või "OTC".

15. Teavitamise kohustuse täitmata jätmine

Tulenevalt VTS § 237²⁶ on tehingutest teavitamise nõuete rikkumine väärtetu ning karistatav rahatrahviga kuni 300 trahviühikut füüsilisele isikule ja kuni 50 000 krooni juriidilisele isikule.

16. Tähtis õiguslik teade

Finantsinspektsioon ei vastuta talle teavitamise kohustuse täitmise käigus edastatud andmete sisu õigsuse eest ja avalikustab need talle teavitatud andmete osas eeldades, et teavitamise kohustuse alla langev isik on näidanud ülesse vajalikku hoolsust ning et teavitatud andmed on täpsed ja õiged.